

C-677/23. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. november 14.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Krajský súd v Prešove (Szlovákia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. október 12.

Felperesek:

A. B.

F. B.

Alperes:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Az alapeljárás tárgya

A következőkre irányuló eljárásban hozott ítélet ellen benyújtott fellebbezés: annak megállapítása, hogy a hitel kamatait és díjait nem kell megfizetni, a jogalap nélküli gazdagodás kiadása, valamint annak megállapítása, hogy a szerződési feltételek jogszabályba ütköznek.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A kérdést előterjesztő bíróság a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése c) pontjának az arra vonatkozó követelménnyel összefüggésben történő értelmezését kéri, hogy a hitelmegállapodás időtartamát egyértelmű és világos módon kell meghatározni, és azt kérdezi, hogy a hitelmegállapodás időtartamának e megállapodásban való meghatározása megfelel-e a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, „kereskedelmi ügylet [...] lebonyolítás[a] során” fordulattal meghatározott időtartamnak. A kérdést előterjesztő bíróság a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése g) pontjának az arra vonatkozó követelménnyel összefüggésben történő értelmezését is kéri, hogy a hitelmegállapodásnak egyértelmű és világos módon tartalmaznia kell valamennyi, a teljesíteldíj-mutató kiszámításához felhasznált feltevést.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A.1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) (a továbbiakban: 2008/48 irányelv) 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a hitelmegállapodás időtartamának a hitelmegállapodásban egyértelmű és világos módon történő meghatározása:

- megköveteli a hitelmegállapodás időtartamának kifejezett meghatározását, például a megállapodás megkötése és lejárta időpontjának megjelölésével (-tól -ig), adott esetben naptári időegységek, például hónapok vagy évek használatával (például egyéves időtartamra); vagy
- elegendő, ha az időtartam meghatározására oly módon kerül sor, hogy a fogyasztónak kell kiszámítania a megállapodás időtartamát, vagy azt a megállapodás rendelkezései alapján más módon, például a havi törlesztőrészletek száma vagy a hitel teljes visszafizetésének időpontja alapján kell meghatározni?

A.2) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a hitelmegállapodás időtartamának e megállapodásban való meghatározása megfelel a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2005/29 irányelv) 3. cikkének (1) bekezdésében értelmében vett, „kereskedelmi ügylet [...] lebonyolítás[a] során” fordulattal meghatározott időtartamnak?

B) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése g) pontjának az „világos és egyértelmű módon”, valamint a „valamennyi, a teljeshiteldíj-mutató kiszámításához felhasznált feltevés” részletét, hogy:

- a teljeshiteldíj-mutató (THM) kiszámításához felhasznált feltevéseket a megállapodásban kifejezetten a THM kiszámításához felhasznált feltevésekként kell feltüntetni, vagy
- a fogyasztónak a szerződési feltételek alapján magának kell megállapítania a THM kiszámításához felhasznált megfelelő feltevéseket?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) (a továbbiakban: 2008/48 irányelv), 5. cikk (1) bekezdésének g) pontja, 6. cikk (1) bekezdésének f) pontja, 10. cikk (2) bekezdésének c), d), f), g) és h) pontja, 10. cikk (5) bekezdésének f) pontja, 19. cikk (5) bekezdése, III. melléklet 3. pontja

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.) (a továbbiakban: 2005/29 irányelv), 3. cikk (1) bekezdése, 7. cikk (1) bekezdése

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (a

fogyasztói hitelről és a fogyasztóknak nyújtott egyéb hitelekről és kölcsönökről, valamint egyes törvények módosításáról szóló 129/2010. sz. törvény) (a továbbiakban: 129/2010. sz. törvény): A 9. § (2) bekezdése, 11. § (1) bekezdése:

A 129/2010. sz. törvény 9. §-ának (2) bekezdése szerint „a fogyasztói hitelmegállapodásnak – az Občiansky zákonník (polgári törvénykönyv) által előírt általános tartalmi elemek mellett – a következőket kell tartalmaznia:

[...]

f) a fogyasztói hitelmegállapodás időtartama és a fogyasztói hitel végső visszafizetésének időpontja,

g) a fogyasztói hitel teljes összege és konkrét pénzneme, valamint a hitellehívás feltételei,

[...]

i) a fogyasztói hitelkamatláb, alkalmazására vonatkozó feltételek, az az index- vagy referencia-kamatláb, amelyhez a fogyasztói hitelkamatlábát kötik, valamint azok az időtartamok, amelyek során a fogyasztói hitel kamatlába változik, és e változás feltételei és módja; amennyiben különböző feltételek teljesülése esetén eltérő fogyasztói hitelkamatlábak alkalmazandók, a fent említett információkat valamennyi alkalmazandó fogyasztói hitelkamatláb tekintetében meg kell adni,

j) a teljeshiteldíj-mutató és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a fogyasztói hitelmegállapodás megkötésének időpontjában érvényes adatok alapján kiszámítva; valamennyi, a teljeshiteldíj-mutató kiszámításához felhasznált feltevés megemlítésével,

k) a tőke, a kamatok és költségek törlesztőrészleteinek összege, száma és lejáratja, és adott esetben az a sorrend, amelynek megfelelően az egyes nem teljesített, eltérő fogyasztói hitelkamatlábú követelés tekintetében befizetésre kerülnek a törlesztések célját szolgáló fizetések;

l) [...],

m) ha a díjakat és a kamatot tőkével szembeni elszámolás nélkül kell megfizetni, a kamatok fizetésének időszakai és feltételei és a kapcsolódó rendszeres és nem rendszeres díjakat tartalmazó rövid kimutatás;

n) adott esetben a mind a fizetési ügyleteket, mind a lehívásokat rögzítő egy vagy több számla fenntartásának díjai, ha pedig a számlanyitás fakultatív, a fizetési ügyletek és a lehívások céljára egyaránt szolgáló fizetési eszköz használati díjai és a fogyasztói hitelmegállapodásból eredő díj, valamint e díjak megváltoztatásának feltételei;

[...]

r) a fogyasztó által a közjegyzői okirat elkészítésért fizetett díj összege, ha az a hitelező számára ismert.

[...]”.

E törvény 11. §-ának (1) bekezdése szerint „[a] nyújtott fogyasztói hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni, ha

[...]

b) a fogyasztói hitelmegállapodás nem tartalmazza a 9. cikk (2) bekezdésének a)–k), r) és y) pontjában meghatározott elemeket,

[...]”.

Zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník (a polgári törvénykönyvről szóló 40/1964. sz. törvény, a továbbiakban: polgári törvénykönyv), 122. § (1) és (2) bekezdése.

A polgári törvénykönyv 122. §-ának (1) bekezdése szerint „a napokban megállapított határidő azon eseményt követő napon kezdődik, amelytől a határidő kezdete függ. Fél hónap tizenöt napnak minősül.”

A polgári törvénykönyv 122. §-ának (2) bekezdése szerint „a hetekben, hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely nevénél vagy számán fogva megfelel annak a napnak, amelyen az az esemény bekövetkezik, amelytől a határidő kezdetét veszi. Ha pedig ez a nap az utolsó hónapban hiányzik, a határidő vége e hónap utolsó napjára esik.”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A jelen ügy felperesei 2014. október 29-én fogyasztói hitelmegállapodást kötöttek az alperes bankkal, a hitelösszeget pedig még ugyanezen a napon átutalták a felperesek bankszámlájára. A hitelmegállapodást határozott időtartamra kötötték, és a felperesek arra vállaltak kötelezettséget, hogy a hitelt 108 hónap alatt havi 54,20 eurós részletekben fizetik vissza. A havi részleteket minden hónap 20. napjáig kellett fizetni. Az első részletet 2014. december 20-án kellett megfizetni, és a hitel végső visszafizetésének időpontjaként 2023. november 20-át állapították meg. A teljeshiteldíj-mutatót (THM) 17,93%-ban rögzítették, a visszafizetendő teljes összeg pedig 5858,98 eurót tett ki.
- 2 A fogyasztói hitelmegállapodás „A THM kiszámításához felhasznált feltevések” című pontja a következőképpen szól: „A hitel nyújtására azonnal, teljes összegben kerül sor; az adós a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek szerint és határidők alapján tesz eleget kötelezettségeinek; a kamatot a hitelviszony megszűnéséig kell fizetni.” A szerződés III. részének 12. pontja

szerint „[a] megállapodás [...] a nyújtott hitellel kapcsolatban felmerülő valamennyi jogviszony teljes körű rendezéséig tartó határozott időtartamra jön létre”.

- 3 A felperesek az Okresný súd Prešov (eperjesi járásbíróóság, Szlovákia) előtt indított keresetükkel megtámadták a hitelmegállapodást, azt állítva, hogy a megállapodás sérti a felperesek mint fogyasztók jogait, mivel nem határozza meg a megállapodás időtartamát, és nem tartalmazza az THM kiszámításához felhasznált feltevéseket.
- 4 Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet, megállapítva, hogy elegendő, ha a hitelmegállapodás feltételeiből, konkrétan a havi törlesztőrészek számából, valamint az első és az utolsó törlesztőrészlet fizetésének időpontjából lehet következtetni a megállapodás időtartamára.
- 5 A felperesek ezen ítélet ellen fellebbezést nyújtottak be a Krajský súd v Prešovehoz (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia), a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjesztő nemzeti bírósághoz (a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság).

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 6 A felperesek azt állítják, hogy a fogyasztói hitelmegállapodás több tekintetben is sérti a felperesi pozícióban lévő fogyasztók jogait, és arra hivatkoznak, hogy a megállapodás nem határozza meg a megállapodás időtartamát, és nem tartalmazza a THM kiszámításához felhasznált feltevéseket. Ha a felperesek kifogásai megalapozottnak bizonyulnának, a felperesek a felperesi pozícióban lévő fogyasztók jogainak megsértése miatt szankciók kiszabását követelhetnék, akár azt, hogy vonják meg a banknak a kamathoz való jogát.
- 7 A felperesek úgy ítélik meg, hogy a szerződésnek az a része, amely szerint „a szerződés a nyújtott hitellel kapcsolatban felmerülő valamennyi jogviszony teljes körű rendezéséig tartó határozott időtartamra jön létre”, nem egyértelmű, és a hitelmegállapodás időtartamának kötelező feltüntetése helyett szerepel. A felperesek úgy vélik, hogy a megállapodás időtartamát oly módon kell egyértelműen a hitelmegállapodásban meghatározni, hogy a fogyasztónak ne kelljen ezt a kérdést a szerződés egyéb rendelkezéseiből következtetéseket levonva vizsgálnia.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokolásának összefoglalása

Az első kérdésről

- 8 A kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a Bíróság a C-42/15. sz. ügyben már értelmezte a fogyasztói hitelmegállapodás kötelező elemeinek egyértelműségét és pontosságát, különösen a hiteltörlesztés összegére,

számára és gyakoriságára vonatkozó információk tekintetében. A 2016. november 9- Home Credit Slovakia ítéletében (C-42/15, EU:C:2016:842, 50. pont) a Bíróság rámutatott arra, hogy nem szükséges, hogy a hitelmegállapodás a fizetések minden egyes esedékességét megjelölje, „amennyiben e megállapodás feltételei lehetővé teszik az említett fogyasztó számára e fizetések időpontjainak nehézség nélküli és bizonyossággal történő azonosítását”.

- 9 A kérdést előterjesztő bíróság azonban úgy véli, hogy a megállapodás időtartamára vonatkozó információk nem állapíthatók meg nehézség nélkül más szerződési feltételek, például a törlesztőrészekre vonatkozó szerződési feltételek alapján, vagy az összes kötelezettség teljes visszafizetésének [időpontjára] való hivatkozással.
- 10 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az első és az utolsó törlesztőrészlet fizetési időpontjának még nem kell megfelelnie a tényleges szerződéses időtartamnak. Itt különösen arról van szó, hogy a hitelmegállapodás tárgya olyan szolgáltatás, amelyet – a termékbeszerzéstől eltérően – meghatározott időtartamon keresztül nyújtanak, a fogyasztó pedig a teljes időtartam alatt jogosult a hitelszolgáltatás előnyeit élvezni.
- 11 Jóllehet az elsőfokú bíróság szerint a szerződéses időtartama olyan szerződés alapján is meghatározható, amely szerint a szerződéses jogviszony a hitel alapján vagy azzal összefüggésben keletkező valamennyi jogviszony teljes körű rendezéséig tartó határozott időre jön létre, a kérdést előterjesztő bíróság elfogadja, hogy mivel az irányelv a megállapodás időtartamának egyértelmű és világos módon történő meghatározását írja elő, problematikusabb a hitelszolgáltatás időkeretét és így időtartamát, valamint az összes kötelezettség teljes körű tényleges rendezésének meghatározott időpontját pontosan megállapítani. Ugyanis bár a hitelmegállapodás határozott időtartamra jön létre, a megállapodásnak az összes kötelezettség teljes körű rendezéséig tartó időtartamát nem határozták meg.
- 12 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a „hitelmegállapodás időtartama” fogalmára vonatkozó uniós szabályozásra hivatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság szerint egyértelmű, hogy a 2008/48 irányelv rendszerszintű jelentőséget tulajdonít a megállapodás időtartamának, ami megerősíti azt a következtetést, hogy nem elegendő, ha a fogyasztó kiszámíthatja vagy feltételezi a megállapodás időtartamát. Megállapítható, hogy ha a fogyasztónak kellene kiszámolnia (a törlesztőrészekre való hivatkozással) vagy feltételeznie (a hitel teljes visszafizetésére való hivatkozással) a hitelmegállapodás időtartamát, akkor az ilyen, a szerződéses időtartamra vonatkozó számítások vagy feltételezések nem felelnek meg a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében foglalt egyértelműség és világosság követelményének.
- 13 A szlovák jog a polgári törvénykönyv 122. §-ában az időtartamnak többek között hónapokban és években történő számításáról rendelkezik, ezért a kérdést előterjesztő bíróság szerint a szerződéses időtartamnak hónapokban vagy években

történő meghatározása megfelelhet a hitelmegállapodás időtartama kifejezett meghatározásának, és így eleget tehet a 2008/48 irányelv szerinti egyértelműség és világosság követelményének.

- 14 A kérdést előterjesztő bíróság továbbá úgy véli, hogy a hitelmegállapodás időtartamának pontos korlátai a fogyasztók számára nemcsak a szerződéses időtartam alatti joggyakorlás, hanem annak meghatározása szempontjából is fontosak, hogy mikor van szó a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőző és azt követő időtartamról, valamint a lebonyolítás időtartamáról.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság összefüggést lát a 2005/29 irányelv, a 2008/48 irányelv és a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv között (lásd: a Bíróság 2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélete, C-453/10, EU:C:2012:144). Noha a kérdést előterjesztő bíróság nem a 93/13 irányelv értelmezését kéri, nem zárhatja ki, hogy különösen a szerződési feltételek meghatározásának követelménye tekintetében fontos lesz a 93/13 irányelv célkitűzéseinek megvalósítása (lásd: a Bíróság 2017. szeptember 20-i Andriuc és társai ítélete, C-186/16, EU:C:2017:703). Az eljárás tárgyát képezi annak a kérdésnek az értékelése is, hogy a THM kiszámításához felhasznált feltevések megfelelőek-e, így a kérdést előterjesztő bíróság a tisztességtelen és megtévesztő kereskedelmi gyakorlat intézményét is megvizsgálja, ami felveti azt a kérdést, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a kereskedelmi ügylet lebonyolítását követő időtartam megfelel-e a szolgáltatásnyújtást követő időtartamnak, amely átfedésben lehet a szerződéses időtartamot követő időtartammal.

A második kérdéstről

- 16 A 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének szövegéből világosan kitűnik, hogy az irányelv előírja, hogy a hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell a THM kiszámításához felhasznált feltevéseket (g) pont), noha ugyanez a 10. cikk (2) bekezdése egyes feltevéseknek, mint például a hitelösszegnek (d) pont), a fizetések összegének, számának és gyakoriságának (h) pont), a díjaknak (k) pont) a külön meghatározását is előírja. Ebben az összefüggésben felmerül a kérdés, hogy a 2008/48 irányelv miért követeli meg, hogy a THM mellett valamennyi, a THM kiszámításához felhasznált feltevést is meg kell határozni, amikor valamennyi, a THM kiszámításához szükséges feltevést a hitelmegállapodás kötelező elemeként külön-külön is előírták.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a THM kiszámításához felhasznált feltevéseket a THM-re vonatkozó információk átláthatóságának követelménye és adott esetben a THM helyességének ellenőrizhetősége miatt kell meghatározni. Ezt az álláspontot támasztja alá a 10. cikk (2) bekezdésének elején szereplő azon követelmény, hogy a feltevéseket „világos és egyértelmű módon” kell meghatározni. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az átlagos fogyasztó a

rengeteg oldalból álló szerződés alapján nem tudja azonosítani valamennyi, a THM kiszámításához felhasznált feltevést. Jelen ügyben a megállapodás és az általános európai fogyasztóihitel-tájékoztató 10 oldalt tesz ki.

- 18 Ha a THM-et alkotó egyes elemeket a hitelmegállapodásban a THM kiszámításához felhasznált feltevésekként határoznák meg, a fogyasztó jóval könnyebben tájékozódhatna e kérdésben. Ez a legegyszerűbben a hitelszámla vezetésének díja (a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének k) pontja) esetében látható, amely esetben a hitelező a THM kiszámításakor nem veszi figyelembe e díjat, feltételezve, hogy azt szabadon állapították meg, noha a fogyasztó azt valójában nem szabadon vállalta, és a megállapodás szövegéből nem derül ki világosan, hogy e díjat a THM kiszámításakor figyelembe vették-e vagy sem. Az a követelmény, hogy e díjat „a THM kiszámításához felhasznált feltevésként” kell feltüntetni, lehetővé tenné annak megállapítását, hogy a hitelező a számítás során figyelembe vette-e ezt a díjat.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az irányelv nemcsak a THM kiszámításához felhasznált feltevések meghatározását követeli meg, hanem azt is, hogy azokat világos és egyértelmű módon kell meghatározni. Ez a követelmény akkor teljesül, ha a feltevéseket összefoglalva tüntetik fel, ellenkező esetben az világosság és egyértelműség követelménye nem biztos, hogy teljesül, mivel a 2008/48 irányelv I. mellékletének 1. pontjában szereplő képlet már eleve nem egyszerű, és ha a fogyasztónak magának kellene a megállapodásban azonosítania a THM kiszámításához felhasznált egyes feltevéseket, ez a helyzet (képlet és terjedelmes szerződésben való azonosítás szükségessége) nem tűnne világosnak és egyértelműnek.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2008/48 irányelv (az 5. cikk (1) bekezdésének g) pontja, a 6. cikk (1) bekezdésének f) pontja, a 10. cikk (5) bekezdésének f) pontja, a 19. cikk (5) bekezdése, a III. melléklet 3. pontja) többször jogi eszközként határozza meg a THM kiszámításához felhasznált feltevéseket, ami a THM kiszámításához felhasznált feltevések érvényességére utal, és hallgatólagosan azt a követelményt is előírja, hogy a valamennyi, a THM kiszámításához felhasznált feltevést összefoglalva kell feltüntetni.